

корисних властивостей і функцій земель та інших органічно пов'язаних із землею природних компонентів.

Деградація земель означає зниження чи втрату біологічної та економічної продуктивності, структури орних земель, зрошуваних орних земель чи пасовищ, лісів і лісистих ділянок у посушливих, напівзасушливих і сухих районах у результаті землекористування або дії одного чи кількох процесів, у тому числі пов'язаних з діяльністю людини і структурами розселення.

В сучасних умовах локальні забруднення ґрунтів відбуваються внаслідок сільськогосподарської діяльності, особливо в районах зрошування та розташування великих тваринницьких комплексів: тут спостерігається надлишок сполук азоту, який має велику міграційну здатність й потрапляючи в ґрунтові прошарки може стати канцерогенним.

Значна забрудненість ґрунтів токсичними речовинами відбувається внаслідок недотримання належних умов їх збереження. На території України розташовано близько п'яти тисяч складів отрутохімікатів. Незважаючи на те, що ці склади не діють, тут постійно накопичується велика кількість отрутохімікатів та мінеральних добрив.

Забрудненість ґрунту отрутохімікатами в значній мірі залежить від того, як їх застосовують і зберігають. Тому необхідно дотримуватися правил щодо їх використання, адже при невмілому використанні засоби хімізації із «союзника землероба» перетворюються у жорстокого ворога.

Взагалі, якщо торкнутися теми застосування добрив і пестицидів, то на сьогодні в Україні склалася ситуація, яка визначає не рівень забруднення ґрунтів цими речовинами, а скоріше навпаки, деградацію ґрунтів від їх недостатнього внесення, що є парадоксальним.

Окрім хімічного забруднення, деградація ґрунтів відбувається і в результаті засолення, підкислення, за рахунок водної та вітрової ерозії. Меліорація ґрунтів здійснена без наукового обґрунтування спричиняє руйнування структури ґрунту та втрату поживних властивостей. В свою чергу, ерозія сприяє зниженню біопродуктивності сільськогосподарських угідь.

Щорічні втрати гумусу в світі складають у середньому 0,62 т/га. Згідно з прогнозом Інституту спостережень за станом світу (Нью-Йорк), при наявних темпах ерозії й збезлісіння до 2030 року родючої землі на планеті стане менше на 960 млрд. т, а лісів – на 440 млн. га. Якщо зараз на кожного жителя припадає у середньому по 0,28 га родючої землі, то до 2030 року площа скоротиться до 0,19 га. Зниження врожаю на ерозійних ґрунтах складає 36-47%.

Для боротьби з водною ерозією на схилах у гірських районах на височинах великого значення набуває терасування. Сучасна техніка дає змогу використовувати для землеробства схили крутизною до 30 градусів.

Ліс є найбільш ефективним засобом захисту ґрунту від ерозії. Великі дерева з потужною кореневою системою і трав'яна рослинність, корені яких утворюють складне сплетіння, ніби захоплюють ґрунт у міцну сітку. Ліс затримує дощову і снігову воду, перешкоджаючи тим самим утворенню поверхневого стоку. На другому місці по вологозатриманню є луки, які добре захищають ґрунт від ударів водних капель і від дії сонячного проміння. Велике значення мають лісосмуги, які захищають ґрунти від водної і вітрової ерозії. Найбільша роль таких лісосмуг в степових засушливих районах, які є дієвим засобом боротьби із засухою і суховіями.

Висновок. Ефективне використання та охорона земель в умовах наростання антропогенного впливу людства на навколишнє середовище та зменшення площ сільськогосподарських угідь є важливою проблемою. Необхідні термінові заходи по збереженню родючості ґрунтів, які слід закріпити на законодавчому рівні. Потрібно законодавчо оголосити родючі землі недоторканими, найбільш цінним національним багатством країни, запорукою процвітання майбутніх поколінь наших людей.

Крім агротехнічних заходів збереження ґрунтів, на державному рівні слід розвивати та проваджувати адміністративні, економічні та організаційні важелі, щодо ефективного землекористування.

Література

1. Глобальні проблеми людства. - <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Деградація земель. - <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
3. Глобальні проблеми людства. - <http://ukr-tur.narod.ru/ekon/svit/globalproblem.htm>.

СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Петлюк В.І.

Науковий керівник к.с.-г.н., доцент Фіщук Н. Ю.

Анотація. У статті розглядаються сутність і значення фінансового менеджменту в умовах корпоративного управління, особливості впровадження системи контролінгу, бюджетування на підприємствах, формування центрів фінансової відповідальності, проблема оптимізації структури капіталу на підприємствах.

Вступ. Перехід економіки України на ринкові відносини вимагає вивчення методів управління на рівні окремої ланки - підприємства. Управлінська діяльність є одним із найважливіших чинників функціонування й розвитку підприємств в умовах ринкової економіки. Ця діяльність постійно вдосконалюється відповідно до об'єктивних вимог виробництва і реалізації товарів, складності господарських зв'язків, підвищення ролі споживача у формуванні техніко-економічних та інших параметрів продукції.

Виклад основного матеріалу. Менеджмент як наукова система організації виробництва є однією з найважливіших умов ефективної і прибуткової діяльності підприємств. Він дістав загальне визначення в усьому світі.

Важливим завданням корпоративного управління у постсоціалістичних країнах є налагодження дієвої системи фінансового менеджменту. Дослідження проблем фінансового менеджменту знайшли своє відображення в роботах багатьох українських вчених.

Сутність та функції фінансового менеджменту, його визначення є предметом постійної дискусії. В різних джерелах наводяться різні визначення фінансового менеджменту, що свідчить про відсутність чіткого розуміння цього поняття. У з'ясуванні його сутності та формуванні визначень поняття фінансового менеджменту можна виділити два етапи: перший (початковий) етап - становлення незалежної України, другий - формування ринкових основ економіки.

На першому етапі поняття «фінансовий менеджмент» розкривалося дуже поверхово. Так, фінансовий менеджмент визначався як складний процес управління грошовим обігом, фондами грошових коштів, фінансовими ресурсами підприємства і комерційної організації, здійснення підприємницької діяльності. Таке визначення зовсім не розкриває причинно-наслідкових зв'язків передбаченого процесу управління, не визначає суб'єкти і об'єкти управління.

Окремі автори розглядають фінансовий менеджмент як систему, функціонування якої спрямоване на досягнення загальних цілей управління підприємством.

Більш конкретизованим є визначення фінансового менеджменту, але також воно чітко не розкриває його зміст, що наведено у підручнику Стоянової О.С. наступного видання: «Фінансовий менеджмент: теорія і практика» де фінансовий менеджмент визначається як «наука управління фінансами підприємства, спрямована на досягнення його стратегічних і тактичних цілей». [3,10]

Критично оцінивши різні трактування сутності та значення фінансового менеджменту, можна запропонувати визначати його як науку управління фінансами підприємства будь якої форми власності, спрямовану на досягнення його стратегічних і тактичних цілей - максимізацію прибутків, доходів, раціональне їх використання, максимізацію ринкової вартості підприємства. [3, 14-15]

Головна мета фінансового менеджменту — забезпечення зростання добробуту власників капіталу підприємства, що знаходить конкретне втілення у підвищенні ринкової вартості підприємства або його акцій.

Забезпечення мінімізації фінансових ризиків реалізується шляхом ефективного управління фінансовими ризиками, що передбачає оцінку окремих видів фінансових ризиків, застосування превентивних заходів і ефективних форм зовнішнього та внутрішнього страхування.

Одним з найбільш важливих напрямів управління господарською діяльністю в сучасних умовах є управління фінансами підприємств. У процесі його виникає ряд питань: як ринкове середовище змінює логіку функціонування фінансового механізму підприємства; як управляти фінансами на основі цієї логіки; як поєднати стратегію і тактику діяльності в нових умовах. Науково обгрунтовані відповіді на ці питання дає фінансовий менеджмент [4,23-25].

Фінансовий менеджмент набуває практичного втілення завдяки фінансовій політиці підприємства.

В найбільш загальному вигляді під фінансовою політикою розуміють спосіб організації і використання фінансових відносин. При цьому, фінансову політику розглядають на наступних рівнях:

- світовому;
- макроекономічному;
- мікроекономічному.[4,25-32]

Основною метою управління фінансами, чи фінансового менеджменту, є одержання максимальної вигоди від функціонування підприємства в інтересах його власників.

Здатність підприємства досягти успіху на ринку залежить від ефективності управління його фінансовими ресурсами. Належна організація управління є необхідною складовою для його успішної роботи в умовах жорсткої конкуренції. У сучасних умовах розвитку ринкової економіки актуальною є проблема пошуку шляхів залучення фінансових ресурсів, необхідних для модернізації виробництва. Від того, наскільки ефективно й доцільно фінансові ресурси трансформуються в основні й оборотні кошти, залежить фінансовий добробут підприємства в цілому, його власників і працівників. Фінансові ресурси в цих умовах набувають першорядного значення, оскільки це єдиний вид ресурсів, що трансформується безпосередньо і з мінімальним часовим лагом у будь-який вид ресурсів. Найбільш важливим питанням в управлінні фінансами підприємства є визначення оптимальної структури капіталу. Проблеми його оптимізації в сучасній економіці приділяється значна увага. Про це свідчить велика кількість надрукованих книг, опублікованих статей. Серед відомих фахівців, які займаються розглядом цієї проблеми, - Е. Бриггем, І.А. Бланк, В.В. Ковальов, Ю.М. Воробйов, Є.С. Стоянова, Є.В. Негашев та інші.

Оптимальна структура капіталу являє собою таке співвідношення використання власних і позичених коштів, при якому забезпечується найбільш ефективна пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності й коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства, тобто максимізується його ринкова вартість.

При розробці політики в галузі структури капіталу менеджери мають на меті збільшення частини

боргу, якщо необхідні кошти вигідніше отримати в кредит, ніж віддати перевагу фінансуванню своєї діяльності шляхом випуску нових акцій. У зв'язку з цим важливе значення має показник фінансового левериджу (важеля). Він визначається співвідношенням між доходами до відрахування відсотків за кредит податків та доходами на акцію. Підвищення рентабельності власних коштів ще називають ефект фінансового важеля (ЕФВ).

Практика свідчить, що не існує єдиних рецептів співвідношення власних і позичених коштів. Разом з тим є ряд факторів, урахування яких дасть змогу цілеспрямовано формувати структуру капіталу, забезпечуючи умови найбільш ефективного його розвитку на кожному підприємстві. До них можна зарахувати такі:

- підприємствам з більш високим рівнем фондоемності, високою часткою необоротних активів більш складно взяти кредит, тому вони повинні орієнтуватися на власний капітал;
- зростаючим підприємствам на ранніх стадіях життєвого циклу можна більшою мірою залучати для свого розвитку позиковий капітал, ніж підприємствам на стадії зрілості;
- при високому рівні економічної рентабельності кредитний рейтинг підприємства зростає і воно розширює потенційні можливості використання позикового капіталу;
- підприємства зі зростаючим обсягом реалізованої продукції, але які мають низький коефіцієнт операційного левериджу, можуть більше використовувати частку позичених коштів у загальній сумі капіталу.

З урахуванням цих факторів управління структурою капіталу полягає у встановленні оптимальних для підприємства пропорцій використання власного і позикового капіталу, а також у забезпеченні залучення для підприємства необхідних видів і обсягів капіталу для досягнення розрахункових показників його структури.

Фінансовий менеджмент - це організація управління фінансовими потоками з метою найбільш ефективного використання власного та позикового капіталу й одержання максимального прибутку; а також розробка фінансової стратегії і тактики на основі аналізу фінансової звітності й прогнозування доходів залежно від зміни структури активів і пасивів підприємства.

Сьогодні в Україні фінансовий менеджмент у теоретичному й практичному плані потребує подальшого удосконалення. Через відсутність ефективного фінансового менеджменту для підприємств хронічними стали проблеми нестачі фінансових ресурсів постійного пошуку джерел фінансування, форм і методів раціонального використання обмежених коштів. Щоб вийти з кризової ситуації, підприємствам необхідні нові якісні підходи до їх виробничого потенціалу й управління фінансовими ресурсами. Раціональне вирішення проблеми залежить від обґрунтованих фінансових рішень, бо саме фінансовий менеджмент передбачає формування, розподіл і раціональне використання фінансових ресурсів

У період переходу до ринкових відносин, в умовах невизначеності і мінливості політичних, економічних і соціальних факторів система управління підприємством зазнає глибоких змін. Наявність різноманітних форм господарювання вимагає існування різних форм і методів управління підприємством. Саме в цей час, коли в Україні відбувається реформування системи бухгалтерського обліку, достатньо важливим та невідкладним є пошук нових підходів та методів управління фінансовими ресурсами з одночасним удосконаленням інформаційного забезпечення фінансових потоків окремого підприємства. Одним із таких методів має стати контролінг. Основна ідея створення концепції контролінгу полягає у підвищенні ефективності фінансового менеджменту підприємства шляхом створення такої обліково-аналітичної системи, яка б синтезувала елементи обліку, аналізу, контролю та планування відповідно до вимог і потреб керівництва підприємства.

Висновок. Успішна діяльність вітчизняних підприємств можлива лише за умови використання інструментів фінансового менеджменту, функціональну підтримку якого може забезпечувати система контролінгу. Розгляд основних аспектів даної системи дозволяє зазначити, що її впровадження буде сприяти підвищенню якості управлінських рішень та досягненню мети діяльності підприємств.

На державному рівні доцільно ґрунтовно проаналізувати порядок індексації (переоцінки) основних засобів та корпоративних прав для досягнення адекватності вартісної оцінки основного капіталу його ринковим критеріям, а також визначити механізми гармонізації податкового і бухгалтерського методів нарахування амортизації для максимального захисту фінансових інтересів суб'єктів економіки.

Необхідно також розробити методику оцінки вартості нематеріальних активів, забезпечити ефективне їх використання та внесення до статутного фонду. Нагальним є розроблення системи трансферу технологій, ліцензування нематеріальних активів, оптимізації оподаткування науково-технічної і дослідної діяльності, забезпечення гарантій прав на інтелектуальну власність тощо. Враховуючи загрозливі тенденції формування вартісних показників основного капіталу, для України необхідна політика активізації відтворювальних факторів нагромадження капіталу та визначення реальних джерел індустріального розвитку.

Література

1. Баліцька В.В. Вартісні та структурні характеристики основного капіталу підприємств України // Інвестиції : практика та досвід, - 2008, - № 11, - с. 30-35.
2. Білик М.Д. Методичні підходи до формування центрів фінансової відповідальності на підприємстві // Формування ринкових відносин в Україні, - 2007 - №12(79), - с. 151-156.
3. Білик М.Д. Суржик В.Г. Ще раз про сутність фінансового менеджменту // Формування ринкових відносин в Україні, - 2004 - №8(39), - с. 10-15.
4. Кірейцева Г.Г.: Фінансовий менеджмент : Навчальний посібник. Видання третє, перероблене і доповнене. – Київ: «Центр навчальної літератури », 2004. – 531с.
5. Мельник Т.М. Вдосконалення фінансового менеджменту підприємства на основі впровадження системи контролінгу// Актуальні проблеми економіки, - 2004 - №3, - с. 170-179.